

Numărul 21. Ora-dea-mare 27 maiu (9 iunie) 1901. Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Cultura etică.

Conferință rostită la Ateneul Român din București la 14 decembrie 1900.

Domnilor și doamnelor!

După titlul conferinței mele „Cultura etică” mulți se vor aștepta la o lucrare filosofică.

Acestora trebuie să le declar — pentru a-i cruța de un ghimpe al decepțiunii — că me voi ocupa mai mult de educație din punct de vedere moral, care este temelia culturii etice — și astfel, modesta mea conferință va fi mai mult o tălmăcire a viului meu interes pentru semenii și neamul meu.

Cultura etică este un complex de sentimente coordonate prin un sistem de educație îngrijită.

Cu alte cuvinte: cultura etică este cultura sentimentelor sau cultura sufletească; este perfecționarea omului: o eflorescență a individualității.

În gradul de cultură a sentimentelor se oglindează ființa ideală a individului.

Sentimentele noastre sunt esența ființei noastre.

Nimic mai profund, mai intim, mai tenace în noi decât sentimentele.

Ele sunt facultățile noastre afective: forța de expresiune a activității noastre psihofisice.

Multă vreme s'a crezut că stările afective își au centrul nervos în inimă, dar savanții timpului recent au confirmat prin fiziologia modernă, că atât facultățile intelectuale cât și acele afective își au sediul în creier. Tot prin știință s'au determinat modificările fiziologice ce produc în noi sentimentele, aceste fenomene psihologice.

Sentimentele sunt expresia imediată și permanentă a organizației noastre — ele sunt înăscute și independente de formele rafinate complexe și inobilate pe cari le pot lua prin o educație de selecțiune.

Selecțiunea echilibrează defectele, dezvoltând aspirația către perfecțiunea morală și stabilind un echilibru complet între aptitudini, ea este o deprindere continuă de activitate umanitară, prin care individul pătrunde mai adânc înțelesul dogmelor cosmologice și percepțiile lui Christos întemeiate pe dragostea de aproapele.

Scopul selecțiunii individuale este: selecțiunea rațională.

Nimenea nu se naște cu sentimente perfect morale. Ele trebuie cultivate, ca omul să poată îndeplini condițiile fericirii pământești conform idealului omenesc.

Și acest ideal suprem omenesc este: o individualitate plastică prin o caracter nobil, prin o cultură sufletească superioară.

Fată din Schwarzwald.

Ca omul să corespundă scopului de viață, trebuie să aibă un caracter moral basat pe principii căci omul fără principii, e ca vaporul fără busolă.

Sentimentele se dezvoltă prin influența educativă a mediului. Influențele intenționate și consecutive sau întâmplătoare și capricioase ale mediului social determină de multe ori formarea caracterului.

Dar sentimentele se supun și unor legi naturale determinate, încât caracterul mai adeseori este moștenit și transmis sub impulsivitatea unei adevărate propensiuni atavice.

Cu cât e mai înalt nivelul moral, cu atât mai adânci și mai nobile sunt sentimentele, cu atât mai întemeiată cultura, cu atât mai pătruns sufletul de acele subtilități de sentiment, de acele considerații delicate a sentimentelor care constituie *criteriul* culturai etice și pe care într'un termin usitat îl numim „bunul simț“.

Basa culturai etice este altruismul și „Leit-motivul“ ei este, *dragostea de aproape*, dragostea în toate acțiunile vieții.

Acest „Leit-motiv“ sublim — iubirea în lupta pentru trai este distrusă, ca picătura de apă în valurile Oceanului. În lupta crâncenă cu elementele vieții, acest sentiment dispare precum dispare picătura în vârtoarea biciuită de vijelie; când vântul scăpat din visuine șuerând, urlând — de par că spiritele rele ș-au dat întâlnire în atmosferă, — răscoală valurile spumegătoare, și aceste se rostogolesc, se ciocnesc, se sbat, fug, aleargă, care de care mai furios să ajungă la mal, unde isbindu-se, se frâng în mii de boabe scilipitoare.

Astfel în lupta pentru trai, pentru interese materiale, pentru rang, onoruri, vanități, în atmosfera socială turburată de egoismul stăpânitor, om pe om îl minează, îl isbește, îl strivește ca pe ruina, pe corpul aproapei să se ridice, să ajungă la malul înalt lovind, zdrobind pe acela care îi ocupă drumul; și trecând peste cel învins, se răsfășă, se leagănă în belșug și trândăvie.

Dar când elementele sunt în supremă clootire ca prin farmec, vijelia se potolește, vântul încetează dialogul se turbat, valurile se liniștesc și se întind într'o suprafață strălucitoare în care norii scâldați în lumină se oglindează.

Care putere a produs această minune? Această tainică schimbare? Care putere imensă a supus, a înfrânat elementele revoltate?

Soarele! ... Stăpânul lumii își făcù apariția în majestuoasa sa splendoare, respândind lumina sa fermecătoare!

Care e puterea care să respândească lumina sa binefăcătoare peste luptele sociale și individuale?

Ce calmează spiritele revoltate, și pune balsam pe suferințele îndurate?!

Iubirea este acea lumină fermecătoare care prin razele ei calde, liniștește, calmează val vârtejului de lupte desparate ale omeniului.

Înse iubirea de aproape, *frățietatea*, această supremă concepție etică, pentru care a murit Mântuitorul nostru Isus Christos și care ar trebui să fie un sentiment obicinuit, sentimentul tuturor — această iubire nu s'a făcut încă stăpână peste întregul glob.

Cu tot creștinismul, cu toată civilizația avansată „iubirea aproapei“ încă nu a pătruns în inima omeniului.

Oamenii se iubesc atât de puțin. Razele calde ale iubirei, abia ici colo străbat negurile egoismului.

Lupta este încă iminentă!

Omul este pentru om *vrășmașul* cel mai cumplit, el aruncă trăsnete care zdrobesc fără veste, vijelia se prevestește, dar ura omului nu.

Câte victime sacrificate, câte corpuri zdrobite, călceate, câtă aviditate după putere și comori!

Și cu cât e mai bogat un individ, un popor, cu atât e mai egoist, cu cât e mai lacom.

Legendele sfinte despre pace și iubire sunt șterse de mâna omului, de mâna creștinului.

În natură toate strălucesc în lumină și pace; plante, flori, copaci, toate respiră armonie și iubire — numai omul își ascute mereu sabia stăpânit de gelosie și de dor de răsunare.

Nu mai omul e orbit de ură — omul care din dragoste s'a născut, prin dragoste trăește.

De ce așa puțină iubire între oameni? De ce sufletul fiecăruia e setos după aceasta?

Naturile mari și mici, puternicul și slabul, trunchiul de arbore și firul de iarbă — toate aspiră la iubire, toate se închină a totputerniciei ei.

Ce este iubirea? Din ce consistă ea?

Din nimic și din tot. Dintr'o electricitate ce se degajează cu încetul. Dintr'o lumină ce țigșește subit. Dintr'o forță ce rătăcește, dintr'o suflare ce trece. Ea vine ca parfumul de garofă în vânt, ca roua cădută din cer, în caliciul vieții pentru a o consolă.

Iubirea dă soarelui splendoarea, florilor parfumul, stelelor strălucirea, privighetoarei trilele, codrului freamătul, undelor jocul.

Toate îi cântă Osană!

Iubirea e viața, ea mișcă natura din giur împregiur în tăcerea sfântă a regiunilor înalte, și în bietul verme din sinul pământului. Ea fuge pe ape, tremură în valuri, șoptește în ramură de paltin, bate în inimă, strălucește în ochi.

Ea luminează, transfigurează; înfrumșetează ca o condensatie a luminei aurorei.

Iubirea e o stâncă tare în elementele revoltate, ea este basa existenței, realitatea și țelul vieții.

Singura putere ce poate salvă lumea este: iubirea; prin ea ne cunoaștem pe noi, lumea și viața. Puterea-i fermecătoare, inobilează sentimentele brutale — te face umil, bun, milos, fericit. Ea farmecă, consolează, stăpânește raționamentul rece și este un dușman victorios al logiceii. Tiranizează regi și popoare, crează și distruge vieți.

Lumina-i orbitoare conducând la credința bine-lui te ridică de asupra nimienicilor, la înălțimile divine ale cuvântului evanghelic.

Idealuri mari — esența intereselor și a pasiunilor spre frăția omenească, *tradițiile generoase sociale*, vin de la acest motor sublim.

Toți dorim de a fi iubiți, dar nu facem nimic pentru a câștigă o iubire adevărată. Trebuie să *iubești* pe aproapele ca să fii iubit.

Oamenii înse nu se iubesc! Fiecare se isolează, se închide în sine ca „mimosa“ când o atingi.

Ce este cauza acestui indiferentism rece? *Lipsa de cultură etică*.

Cultura etică este o comoară a inimelor largi, caste; a sufletelor curate, a creierilor visători, a caracterelor generoase care nu sunt stricate de suflarea ghiețoasă a egoismului.

De și unica fericire în lume este a „iubi“ — probă

flantropul, singurul fericit, care în altruismul său se privează pe sine pentru a ajuta pe alții.

De și iubirea de aproape este baza creștinătății, omenimea tot nu este încă pătrunsă de acest adevăr.

De ce nu s'ar putea înălța omul până la seninătatea acestei iubiri desmărginite pentru semenii săi?

De ce atâta luptă inversunată, atâta dușmănie nempăcată?

Pentru că omul nu este bun. Sentimentele lui nu sînt destul de cultivate — n'are cultură sufletească, *cultura etică*.

Dacă vom scruta cauzele acestei lipse de cultură etică, le vom găsi ușor în — educație.

Sistemul de educație de azi — instrucția care se găsește pe planul întei în detrimentul sentimentelor — întregul bagaj științific: este o construcție de scheme ingenioase; clădiri frumoase dar efemere, cari la primul cutremur se prăbușesc — și rămâne *praful*: — „omul quintesența prafului“ cum spune Shakespeare.

Instrucția de azi luminează mintea numai dar nu și inima, iar omul instruit fără cultura sentimentelor este numai: *lutul aurit*.

Căutând rezultatele generale ale educației moderne, reese elocvent defectuositatea ei.

Teoreticește, nu avem decât un singur mod de procedare în educație, care este foarte desastros.

Acest defectos sistem, nu se ocupă de a forma *oamenii sănătoși, cu sufletul sănătos*.

După acest sistem: creerii copilului, (la amândouă secșuri) se încarcă cu fel de fel de științe abstracte, cu o conglomeratie de formule convenționale învățate pe de rost, limba lor se încurcă cu o mulțime de limbi moarte și moderne, dar dragostea pentru limba maternă, pentru dulcea noastră limbă românească, nu este deșteptată în ei.

Sentimentele lor se întunecă cu parabole greoaie biblice — în loc să li se lumineze cu percepțiile religiei adevărate: *dragostea de aproapele, venerația părinților*, cinste și lealitate.

În loc să învețe „pedagogia“ — ca să se cunoască pe sine, „higiena“ — ca fiecare să știe conservă sănătatea, „știința socială“ ca să înțeleagă frământările omenirii, „gospodăria practică“, „economia națională“ ca să se înrădăcească în ei *dragostea și interesul pentru binele patriei*, copiii și tineretul de azi învață a se găti „après la dernière mode“, ei imită modelele celor mari, gesturile, conversația lor (care se învârtă numai în giurul persoanelor.) Și acești precoci moderni cum critică lumea întreagă.

Nimenea nu găsește grație în ochii lor: nici părinți, nici profesori, nici bătrâni, nici puternicii zilei. N'au iubire, n'au stimă pentru nimeni și nimic.

Sînt păpuși egoiste: găsite cu haine după modă, cu sentimente după modă — metamorfosate mereu atât exterior cât și interior.

Simburele corespunde coagei — adecă, interiorul, exteriorului! Sufletului lor e neglijat — dar cu atât mai îngrijite găteli și vanitățile.

În aparență sînt drăgălași, frumoși — în fond înse, în inima lor, puțin veritabil, puțin bun, puțin solid.

Și cât de blasată majoritatea acestui tineret.

(Va urmă.)

NELLI I. CORNEA.

Pe dealul Plevnei.

*E 'n amurg. Pe deal Bulgarul
Liniștit își mână carul.*

*Roșile nu știu că plânge
Dealul, pe-unde omul mână:
Nu știu boii, că 'n țerînă,
Pe-unde trec, e numai sînge.*

*Noaptea 'ncet încet scoboară,
Lilieci prin aer zboară.
Pe-unde-a fost cumprire-odată,
Doarme-acum întreaga fire,
Peste-un țad de svîrcolire
Cade-o pace 'ntunecată.*

*Numai luna e pe lanuri —
Dar măi sus, pe sub rădanuri*

*Unde-a curs fierbinte plumbul,
Duhuri vin din vreme 'n vreme,
Cât e noaptea 'n dealuri geme
Și se sbuctumă porumbul.*

GEORGE COȘBUC.

Căpitanul Ivan.

Eră în toamna anului 1848. În Ungaria se începuse războiul civil. Austria fu silită să ceară mai târziu ajutor de la Ruși. Țarul Nicolae I și trimise mai multe oștiri rusești în Ungaria.

Eră iarnă când o parte a ajutorului trimis de țar, veni prin România în Transilvania. În Brașov, ca și în alte locuri, mulți dintre soldații ruși fure încvartirați pe la particulari. La un preot românesc fure duși patru cazaci, soldați de rënd, pe cari vrënd nevrend, preotul fu silit să-i țină în casa lui.

Cazacii, cu obiceiurile lor muscălești, atât de puțin cunoscute prin părțile acestea, deveniră cu vremea foarte interesanți. De multe ori seara, se aduna mai mulți înși și-și petreceau până se făcea ziuă. Aduceau tutun mult, butoaie cu rachiu, pe care-l beau ca apa, apoi câte doi, trei lăutari și astfel cântau și jucau până dimineața.

Dar afară de acestea, în multe rënduri se și certau și se băteau și de nenumerate ori preotul eră silit să cheme vre-un ofițer, care făcea pace, certându-i și bătându-i cu sabia.

Într'o seară friguroasă veniră de la o luptă, care se dase în apropiere. Erau obosiți, înghețați de frig și cu hainele rupte. Cum intrară în casă, începură să strige:

„Na prăpădit na Ungura, na prăpădit na Ungura, da și biet Ivan mort, biet Ivan!“

Preotul devenise curios și voia să știe, cine eră acel Ivan, a cărui moarte lăsase atâtea păreri de reu în inimile soldaților. Dar ei vorbiau așa de reu ro-

mănește, încât preotului îi eră peste putință să intre în conversație cu ei.

În ziua următoare veni un ofițer în inspecție. Se numia Mihail Fedorovici. El șcicia bine românește și la cererea preotului, între câteva păhare de ceai, îi spuse un eveniment din viața lui „biet Ivan“ precum și despre moartea lui.

Ivan Dulgherovici se trăgea dintr'o veche familie rusească din orașul Kiew.

La 1831, când răscoluții Poloni fure învinși de Ruși, el se distinse ca un militar viteaz. Pe-atunci eră sublocotenent.

Și pe lângă numele bun, ce-l câștigase în lupte cu Polonia, mai eră cunoscut peste tot ca un om nobil, bine crescut și de-o bunătate estra-ordinară. Eră iubit de toți aceia, cari îl cunoșeau.

De copil încă, nu mai rămăsese cu nimenea dintre ai sei, decât cu mama sa, pe care o iubiă mult. „Numai pe mama, pe țarul și pe Dumnezeu, îi mai am“, zicea el de multe ori și cuvintele acestea le șciciau toți aceia, cari aveau de-a face cu el.

Într'o zi veni un ordin, prin care eră încunoșcințat, că peste câteva săptămâni va fi transferat în Caucaz. Lui nu-i părea reu, că-l duce în Caucaz; toată mâhnirea de care eră cuprins provenia numai din aceea cauză, că lasă pe bătrâna lui mamă singură. Dar n'avea ce face, trebuia să se supună ordinului. Mama lui eră supărată și plângea mereu.

La vremea determinată, Ivan plecă în Caucaz, împreună cu alții mulți, ofițeri și soldați. Acolo rămase doi ani.

În Caucaz se dedeau continue lupte cu Cerchezii și de multe ori Rușii erau strimtorați reu.

Într'o astfel de luptă, Ivan, care făcea multe fapte îndrăznețe, dar totodată foarte periculoase, fu prins de Cerchezi și dus într'un sat de-al lor. Acolo fu deținut doue săptămâni.

Ca prizonier, trăia reu de tot. I se da numai odată pe zi mâncare și atunci atât numai, ca să poată trăi.

Într'o noapte încercă să fugă, dar fu descoperit și-l amenințară, că la o a doua încercare la pasul acela, va fi împușcat.

Doue săptămâni în urma prinderii lui, spre cea mai mare mirare și bucurie a sa, auzi în apropierea închisorii lui, sunete de pași și de pintoni, iar ca culme, limba rusească. O rază de bucurie trecu pe fața lui slăbită; începù să strige, ca să-l audă cei cari treceau. Dar nimenea nu-i auzi strigătele.

Peste câteva ore inse fu scos din închisoare. Cei cari venira erau doi ofițeri ruși, cari cunoscând intențiile Cerchezilor, aduseră câteva sute de ruble și-l răscumpărară.

Ivan eră din nou liber și puțină vreme în urma eliberării lui, fu iarăș transferat la Kiew.

Trecu vreme de-atunci, spune ofițerul Mihail, Ivan fu trimis în Muntenia ș-apoi în Ungaria, la răboiul civil.

La o luptă din apropierea orașului Brașov, o luptă crâncenă, când Ungurii se luptau disperati, Ivan, care înaintase la rangul de căpitan, făcea minuni de vitejie. Cu sabia ridicată și întorcându-se cu fața spre soldați, strigă „înainte!“ și plecă După el soldații. Și cel dintău, care cădu rănit, aproape mort, într'un șanț, fu el, bunul căpitan Ivan. Toți tresăriră vedându-l cădend, toți se întristară, căci Ivan eră viteaz și bun și nu bătea nici odată solda-

ții. Dar la moment un altul îi luă locul și „înainte!“ Așă e la răboi!

Și ei s'au mai luptat mult și au învins. Dar căpitanul Ivan, rănit, a rămas acolo. Și încă câți alții! Dar nici unuia nu ise simția lipsa așă de mult, ca a lui Ivan.

Și când s'a sfârșit lupta, spunea ofițerul Mihail, l-au luat sanitarii și l-au dus. S'a dus și el în urma sanitarilor, cari luaseră pe Ivan într'un pat, făcut a-nume pentru răniți.

La locul cel mai apropiat în care se opriră, Mihail se duse lângă Ivan. Rănitul eră galbin, aproape fără viață, cu ochii turburi și d'abiă mai îi putea ținea deschisi. Privi lung pe Mihail, ca și când nu l-ar fi cunoscut. Făcu o sfortare, par' că ar fi vrut să se ridice și apoi cu glasul stins, slăbit, zise:

„Mihaile, am fost prietini bunii... Acum e mor și nu mi-ar păsa... noi am învins... dar mama, biata mamă“ . . .

Și tăcu.

Peste câteva minute mai adăogă:

„Am o cruce în tunică . . . de la ea, ca să fiu apărat . . . ia-o tu și dă-i-o . . . dacă poți . . . biata mamă!“ Apoi oftă din greu și-și dete cea din urmă suflare.

Mihail îi luă crucea din tunică, o cruce mică de argint, învelită într'o batistă. Și cum stetea îngenuchiat, mai privi înc'odată cadavrul lui Ivan, își șterse lacrimile, cari îi inundă fața și plecă.

— Și generalul a plâns pe căpitanul Ivan, sfârși ofițerul Mihail, odată numai Ivan l-a scăpat de la moarte.

Cadavrul fu adus la Brașov și înmormântat. La înmormântare erau ofițeri mulți, șiruri de soldați cu steaguri și cu tunuri.

Și cei patru cazaici pe cari îi găzduia preotul, se întoarseră triști de la înmormântare și plângeau mereu pe căpitanul Ivan:

„Na prăpădit na Ungura, da si biet Ivan mort!“

Brașov.

STELIAN RUSSU.

„Impromptu.“

*Aș vrea să fiu un flutur, iar tu să fi o floare:
Iubirea ne-ar fi dulce, iar traiul mai ușor, —
Căci nu a lor iubire e foarte trecătoare,
Ci viața li-i prea scurtă: se nasc, iubesc și mor..*

*Aș vrea să fi o rază de veselă lumină,
Iar eă un nor de vară, eteric de ușor;
Unirea ne-ar fi lesne și liniștea deplină:
Trecend cu clipa 'n care am strălucit de-amor.*

*Bărbat cum sânt, în lume, și tu cum ești femeie,
Viața ni-i prea lungă și traiul schimbător;
Iubirea, despărțită; speranța, o scântee;
În preajmă, suferința, și teama 'n viitor.*

*Eă, nouri ori un flutur; tu rază ori o floare,
Iubirea ne-ar fi dulce iar traiul mai ușor,
Unirea ne-ar fi lesne, viața, zîmbitoare,
Dorința, realitatea, prezentul . . . viitor . . .*

N. G. RADULESCU-NIGER.

í n g r ä d i n ä .

Sântul Petru și capra.

(Legendă.)

În vremea aceea, când Dumnezeu și Sântu Petru Gumbrau pe pământ, îndemnând pe oameni la fapte bune, dracu pe semne, că alt cineva nu a putut, puse la cale pe Sântu Petru să dorească în ascunsul inimii sale, să fie el în locul lui Dzeu și să cârmuiască asta lume mare cel puțin o zi și o noapte.

Intr'o dimineață, pe când se apropiau de un sat, aședat la poalele unui deal mare, mare și pre-păstios, numit „Dealul caprelor”, căci numai de ele putea fi urcat și păscute fricilele de iarbă, ce creșceau ici coalea pe el și printre bolovanii de peatră, — Dzeu a zis:

„Știu ce plămădești în adâncul inimii tale Petre. Fie ție după cum dorești. Chiar de acum vei cârmui pământul și toate câte sunt pe el: de la dobitoace cu patru picioare până la paserile cerului și cele ce înoată în apă și se târesc pe pământ; vei cârmui cursul soarelui, a lunii și acelorlalte planete și lucruri nenumărate presărate în văduhuri de mâna mea. Inse veți...”

Și aici Dzeu voia să povățuiască pe Sf. Petru cum să-și îndeplinească slujba noauă, dar tocmai atunci trece pe lângă dânsii, dându-le: „bună dimineața” un biet om sărac cu o capră și ajungând în marginea dealului a dat drumul caprei, zicând: „Dzeu să te păzească” și se întoarse în sat.

— „Audi, Petre, zise Dzeu, omul acela și-a lăsat capra în paza ta ca unul ce-mi ții locul. Veți dară de ea!”

Sf. Petru nu a așteptat să fie poftit a doua oară și s'a dus după capră; iar Dzeu și-a vădut mai departe de drum.

Capra începuse să rupă ici un fir de iarbă, coalea un mugurel și acum era în vârful unei stânci înalte și anevoe de suit; iar în clipa următoare veselă și sglobie se scoboria printre spinii deși, în câte o pre-păstie adâncă. Și Sf. Petru era silit să alerge în tot locul după ea și să nu o peardă din ochi.

Seara când viniă spre sat nu știu ce-i veni caprei, că o stoarse la fugă. Sf. Petru după ea și ajungându-o a prins-o cu mâna stângă de coadă, iară cu dreapta i-a lăsat vre-o câteva pe spinare cu toiagul seii, căci era tare amărit pe ea pentru toate câte i-a făcut peste zi. Capra s'a smâncit să scape și Sf. Petru remase cu coada caprei în mână; căci până atunci caprele aveau coade lungi, cum au toate celelalte animale.

Sf. Petru cu spaimă privi coada din mână, când veni omul după capră și vedându-și dobitocul fără coadă și pocit cum e mai reu, iar pe Sf. Petru cu coada în mână, n'a mai stat la chibzuială, ci luă pe Sf. Petru de per și-l trânti pe pământ de credea că n'a mai fost în picioare de când e lumea. Apoi cu un băț sdravăn mi-l snopi măr. Pe urmă a plecat acasă cu capra fără coadă, căci ce era să mai facă bietul om.

Pe drum s'a întâlnit cu Dzeu, care vedându-l cât de amărit și necăjit e, i-a vindecat capra la coadă și de atunci încoace caprele nu au coade, ci numai un semn de coadă.

Cu hațele sdrântuite ca vai de lume, fața, mâ-nile și picioarele pline de sânge și înțepate de spinii, obosit și mort de foame Sântu Petru veni seara în-

intea lui Dzeu și s'a rugat cu lacrimile în ochi de iertare pentru c'a îndrăsnit să dorească ce-a dorit. S'a rugat asemenea să fie descărcat de sarcina ce singur a dorit-o.

Dzeu bun și milostiv cum este și a fost întotdeauna i-a ascultat rugăciunea și l-a numit, fiind că tot doria Sf. Petru vre-o slujbă, chelar la noi în care slujbă e și până în ziua de azi; căci mai mult nu i-a trecut gânduri și pofte nebune prin mințe.

(Povestită de Dumitru Pavel din comuna Nana, județul Ilfov, România.)

I. ENCESCU.

Rugăminte . . .

Herlețul prăvăliă pământ pe niște scânduri țintuite.

— Eū te prlviam cum te bociai cu mâ-nile împreunate—

Și 'n suflet mî-au incremenit a tale lacrimi ostenite . .

— Am plâns și eū . . . Tu m'ai privit . .

. . . Și ne-am trezit pe nesimțite

La groapa nouă amēndeii — cu mâ-nile împreunate . .

. . . Și ne-am iubit pētrușii adânc de suferința 'mpru-

mutată,

— Dar tu te-ai dus, căci ai mințit, când te bociai plân-

gēnd la groapă . .

Eū uite-s slab și poate mor — dar pe fecioara preacurată
Te rog la moarte să nu-mi vii . . .

— Întreagă lumea adunată

M'ar blăstēmă, — căci te-e 'ndrăgi, când te-i boei plân-

gēnd — la groapă . . .

Budapesta.

OCTAVIAN.

Descânțece și farmece.

8. Pentru cel ce este cu farmece legat.

Veți sta de-a dreapta celui fermecat și să zici: Hristos s'a născut! Hristos s'a botezat în apa Iordanului și a zdrobit ispitele bălaurului. Hristos s'a răstignit pe cruce, Hristos a înviat și a deslegat pe Adam și pe Eva din legăturile iadului cu tot neamul; tu Doamne Isuse Hristoase fiul lui Dumnezeu, sfarmă și desleagă toate legăturile dintru acest om și toate făpturile, în numele tatălui și a fiului și a sfântului duh amin.

Acel ce se va cunoașce că este legat cu farmece, veți căută când va fi lumină nouă, la toată lumina câte de trei ori în trei seri să citești aceste cuvinte de mai jos arătate, și de câte ori veți ceti aceste cuvinte seara inse afară la lună să citești, iar a doua zi să chemi preotul să facă o sfeșanie și-ți va ceti preotul molitfele sale de farmece. Iar tu să eși afară la lună, și aceste cuvinte să zici adică: faptul desfăcut, bună seara zraiū nou, eunună de piatră scumpă diamantu cu fireț, oh tu lună luminată care ești în cer aședată și veți lumea toată, ci uită-te și me veți, că eū nu me pociu odihni în casa mea și în sălașul meu, ci nici tu lună luminată cu stele înceungīrată pe sub cer luminată să nu ai odihni în somn în lăcașul teū, ci degrabă să vii și

să îai faptul din casa mea și din masa mea; ah tu lună luminată, tu ce ești luceafer strălucitor, să vii cât mai curând și să îei faptul de la mine carele îmi este dat și aruncat, faptul de bărbat, faptul de femeie, faptul de fată; oh tu lună luminată degrabă să vii și să îei faptul din toate olaturile casei mele și din dobitoace și din pământurile mele și din toate cele ce sînt împregiurul casei mele; oh tu lună luminată și cu luceafer strălucitor încungiurată să vii și să îai faptul de nouă neamuri, fapt de nouă orilor, fapt de lut de la tohilă, fapt de crieri de broască, fapt de pîr de lup, fapt de gât de lup, fapt de armătură, fapt ori și de ce va fi dat și aruncat și făcut asupra casei mele; oh tu lună luminată cu luceferi încungiurată, me rog ție ca numai decât să vii și să îei faptul de la mine să-l duci și să-l arunci în casa și în masa celui ce mi-a vrut reul care mi-a dat, mi-a făcut, mi-a aruncat și nu me pot odihni și nici nu me pot sprijini în toată lumea și de reul faptului nu me pot cuprinde în viața mea și în starea mea; dar oh tu lună luminată sub cer aședată ceea ce neîncetat privești la mă-ta, me rog și me cucereșe ție, ca oftările și necurmatele mele suspinuri și neîncetatele mele lacrimi vîrsate în două cu sânge să nu ie treci cu vederea, să cauți din înalt lăcașul tei și spre cumplit și mult chinuit amarul sufletul meu ca cu cea mai mare grabă și cu o prea mare milostivire să vii și să me izbăvești de faptul dat și spurcat, să îei și să ridici de la mine și să-l arunci în fața celui la care mi l-a dat și l-a suflat asupra mea; me rog și me cucereșe ție oh tu lună luminată ca nici în toată lumea să nu scape acel ce mi-a dat faptul nici la margina pământului, și de va fi și mort acela nici acolo să nu scape, să duci și să arunci faptul asupra feței lui; oh tu lună luminată, ceea ce ești pe cer aședată și cuprinzi lumea toată și cu stele mărunțele încungiurată să nu ai nici somn nici odihnă nici odată până ce nu vei veni să me izbăvești de toată reutatea și spurcăciunea de care sînt împregiurat de fapt de la vrăjmași să-l îei și să-l pui în casa și în masa celui ce mi-a dat și mi-a aruncat și toate spurcăciunile să le îei și să le arunci în popasul lui și în casa lui și în sălașul lui, cum mi-a voit mie reu; oh tu lună luminată peste toată lumea strălucită grăbeșce și te milostiveșce și spre mine me curăteșce ca numai decât să vii și să-l îei faptul de la mine și să-l arunci în casa celui și în masa celui și în putina cu borș și în covata cu plămădița și în solnițele cu sare și în blidul cu bucatele, și de va fi făcut și dat, aruncat și stropit, suflat și scuipat faptul de la femeie, me rog ție lună luminată ceea ce luminezi lumea toată, me rog ție să vii și să îei faptul de la mine, împreună cu toată uriciunea și spurcăciunea și să arunci în fața și în trup și în toate halaturile lui, să-l pui și să-l aședi la aceea ce m'au făcut de urit, de mi-au dat și mi-au aruncat cu urăciuni și spurcăciuni toată să o îei și să o dai asupra acei mueri, iar pe de mine să me lași curat, luminat, fără de nici un fel de urit de fapt; ei oh tu lună luminată peste toată lumea pîtrunde-toare și aruncatul să-l arunci în fața celui ce mi-l a fost făcut, așa dar să me izbăvești de toată urăciunea și spurcăciunea și pe mine să me lași curat luminat în vecii vecilor amin.

Remăi sfântă cruce o armă tare păzitoare și tuturor vrăjmașilor sei neprivoitoare în veci amin.

Învățatură ca să nu te cuprindă farmecile: Veî luă din o buruiănă ce-î zie unghia găei, veî luă 30 de semințe și le veî inveli într'o peticuță de pânză curată nouă și totdeauna să le porți în sin, și nici odată farmecile nu se vor lipi de tine nici alte reutăți sau spurcăciuni și vei fi în pază.

Date la lumină de:

V. A. URECHIA.

Poesii populare.

De pe la Focșani.

Marițico trup subțire,
Cine te-a făcut pe tine,
D'asă 'naltă și subțire,
Par că m'a 'ntrebat pe mine,
Așa te-a făcut de bine.

Cine nu-î amoresat,
Las' să moară, nu-î păcat;
Da cine-î amoresat,
Să nu moară, că-î păcat.

Noi căud amendoî vorgbiam,
Brațe 'n brațe ne stringeam;
Dragostea când se 'mpreună:
Par' că beai butcă d'a bună;
Dragostea când se desparte:
Par' că beai venin de moarte!

(Audiță de la: Maria Voicilă.)

Tinerică fată,
Inimă de cheatră,
Cum tu te 'ndurași,
Si te 'nstrăinași,
Dă frați, dă surori,
Dă grădini cu flori:
Plângeți ochi și lăcrămați,
Că voi sunteți vinovați,
Că ce vedeți nu lăsași,
Și ce iubiți nu uitați!

Foae verde, foae lată,
Leano, fă,¹
Trece neica câte-odată,
Și mi-l vede Breaza² toată,
Câte flori pe Ialomița,
Sînt la puica pe rochița,
Câte flori pe Telorman,
Sînt la puica pe tulpan.

Foae verde măr crețesc,
Mai dă-mi zile să trăesc,
Cu puica să me 'ntelnesc,
Două vorbe să-î vorghesc,
Și-apoi să me prăpădesc.

Foae verde lemn subțire,
Nici odată nu e bine,
Să iubești de lângă tine;
Să iubești mai depărețor,
Ca să prindă milă și dor!

(Maria Voicilă.)

CHRISTEA N. ȚAPU

¹ Acest refren se repetă după fiecare vers.

² Breaza se repetă în multe cântece, căci e renumit pentru jocuri.

SALON.

Cărți noue*.

**N. Gane : Novele, trei volume, ediția III,
București 1899.**

Însărcinarea ce am primit, de a face un raport despre cele trei volume de nuvele ale dluî N. Gane, este ușoară, căci dată fiind personalitatea autorului, a cărui reputație literară este de mult stabilită, n'am să insist mult asupra activității sale.

Se știe că dl N. Gane este unul din cei dinți, care la începutul renașterii noastre literare a luat în mână condeiul de nuvelist și a surprins publicul setos de asemenea lecture cu o serie de nuvele.

Povestirile sale au fost cetite cu plăcere, atât pentru că genul acela literar nu prea fusese cultivat, cât și pentru fondul, dar mai cu seamă pentru forma lor.

Subiectele tratate erau din mediul social, pe care publicul îl cunoșcea bine; iar limba cu care se prezintă reproducea întocmai graiul de obște din timpul acela.

Felul său de povestire este simplu. În nuvelele sale nu vom găsi niște intrigi țesute cu rafinerie. Firul curge limpede, fără obstacole grele și fără să ne prezinte niște ciocniri sguuitoare; chiar și unde se ivesc de acestea, trece repede peste ele. Par că auzim un povestitor de la sate, cum istorisește prin șețetori în limba lui simplă, întâmplări mici și mari, fără d'a stăruia la colorirea lor prin vorbe multe.

Forța autorului este limba poporală. Aici s-a concentrat toate puterile. A voit să ne dea o limbă curată românească, întocmai cum o vorbește poporul de obște: clară, naturală și neforțată prin imitații de ziceri neaoșe anume căutate. Și a reușit deplin. Nuvelele sale fac parte din acele scrieri literare ale noastre, pe cari Românii de pretotindenii de o potrivă le înțeleg. Acesta de sigur este un merit care ridică valoarea lor.

Accentuăm aici meritul acesta față de unii din tinerii noștri nuvelisti, cari, în stăruința lor d'a prezenta limba română în colorii cât de multe, scot la iveală o mulțime de provincialisme, încât scrierile lor devin imposibile pentru o mare parte a publicului cetitor.

Autorul nostru își scoate subiectele cu predicțiuni din viața de la țară. Ceea ce-l impresionează mai mult, este amintirea anilor de copilărie și de tinerețe. Vedem casa părintească cu toate suvenirile sale neuitate, dragostea părinților, credința slugilor, plecarea la studii, întoarcerea, bucuria generală, primele amoruri, desfătările de la țară.

Mai apoi ne conduce și prin saloane. Inse par că Musa deprinsă cu viața campenească nu s'ar simți

bine acolo, pare mai indispus și nu ne povestește cu căldura ce inspiră istoriile sale țărănești.

Câte odată se avântă și în trecutul depărtat, istorisind episoade din timpul marilor Dozani ai Moldovei. Nuvelele sale istorice însen'au descrierea epocii în care se petrec. Sunt mai mult niște tradițiuni, cari indică numai conturile principale, fără a ne zgăvi tabloul întreg.

Ceea ce mai mult ademeniște condeiul său este schițarea frumuseților naturii și a petrecerilor aranjate la câmp și la codru. Vânătoarea îi inspiră pagini foarte interesante, pline de simțire; iar excursiunea la munți îi dă prilegiul să admire încântat farmecul panoramelor ce i se ofer. Nu-i lipsește nici umorul, indispensabila sare atică a unui bun povestitor.

Țin să mai relevez o calitate. Aceasta privește morala. Constatez cu plăcere, că sub raportul acestor volumele dluî N. Gane sunt de model. Nicăiri nici un rând care ar jigni sentimentul buneii cuviințe. Nuvelele sale pot fi cetite în orii care familie cinstită. Dsa nu aparține acelor scriitori moderni, cari sub impresiunea realismului bolnav, ved în viața de toate zilele numai murdărie; ei este de părerea că scriitorul are menirea d'a răspândi bunul gust.

Recunoștința obștească e bine meritată. Sentinela culturii naționale, nici Academia nu poate să-i aducă decât laudă.

IOSIF VULCAN.

Cartea amorului.

Amorul are o căldură care servă de curagiu celor cari nu-l au.

Saint-Evremond.

Îndată ce o femeie a prins puțin amor, se sișeșce a da mult.

Rochebrune.

Din tot ce e mai ușor, în amor, declarația e cel mai greu lucru.

Madame Duménil.

În amor, mai lesne place cineva prin defecte plăcute decât prin calități însemnate; virtuțile cele mari sunt bucăți de aur cari se întrebuintează mai puțin decât moneda.

Ninon de Lenclos.

Bărbații nu sunt delicați decât numai când întâmpină împotrivire; femeile sunt delicate pentru că voesc să ne facă fericiți.

Sain Prosper.

Copiând trăsăturile obiectului iubit, amorul face un portret care seamănă.

Mirabeau.

* Raport prezentat în comisiunea premiilor Academiei Române în sesiunea generală trecută.

Condițiunile unei bune educațiuni.

Educațiunea este formațiunea inimei și a inteligenței.

Dacă ne gândim bine, formațiunea inimei, cu alte cuvinte achizițiunea sentimentelor nobile și frumoase, trebuie să ocupe în supremul grad pe orî ce educător, când e vorba de creșterea tinerei generațiuni.

Știința este nefolositoare celui ce are purtări rele, fiind că un atare om este mai vătămător societății decât un om cu mai puțină carte dar cu purtări bune.

Religiunea exercită o influență binefăcătoare asupra educațiunei, fiind că prepară oare-cum inimile la practicarea virtuților.

Primul sentiment, ce trebuie infiltrat în inima copilului este fără îndoială pietatea.

Un lucru foarte important asupra căruia trebuie să insiste educatorul este câștigarea bunelor maniere și debarasarea de relele inclinațiuni, cari sînt buruienile, ce n'ăbușă bunele însușiri sufletești ale copiilor.

Spiritul de ordine este sorgintea orî-cărui bine, precum contrariul acestuia este sorgintea orî-cărui reu.

Acest sentiment stă în strînsă legătură cu distincțiunea adecă cu înălțarea sentimentelor, cu alegerea cuvintelor și a ideilor, evitând neglijența în orî-ce acțiune și limitele posibilului, calitățile sufletești micșorînd treptat treptat defectele cu toată diversitatea caracterelor.

De la sine se înțelege, că o bună educațiune trebuie să aibă în vedere cunoașterea dispozițiunilor particulare a fie-cărui, aplicînd fie-cărei naturi procedeul ce-l reclamă, — observînd zilnic de s'a făcut vre-o îmbunătățire în complexul seî sufletesc. Urîmînd astfel, educatorul va putea obține rezultate reale și durabile.

S'a zis cu drept cuvînt, că obiceiul este o a doua natură, prin urmare câștigarea calităților bune va alcătui o a doua natură precum și contrarul acestora în cas de neîndreptare.

Educatorul dar trebuie să fie energetic, să smulgă relele rădăcini, să îndrepteze tulpinile și să susțină pe cele mai slabe, să nu alunece pe panta rețelor inclinațiuni, avînd în vedere influența prin exemple bune și spiritul de imitațiune înăscut mai în toți copiii, recurgînd la dezvoltarea voinței, care de multe ori poate să schimbe defectele în calități, când copilul a luat o hotărîre fermă de a se îndreptă.

A. VENTUL.

LITERATURĂ.

De la Academia Română. Vineri la 18/31 maiu Academia Română a ținut ședință publică. Cu ocaziunea aceasta dl Gr. Ștefanescu a cetit continuarea studiului dsale: „Asupra cutremurelor de pămînt din România în timp de 1396 de ani“.

Noul debut al dlui Moldován Gergely. În broșura cea mai nouă (385) a publicațiunii: „Monarchia austro-ungară în scris și ilustrații“ dl Moldován Gergely începe un articol despre „Români“. Iată ce spune: Româניה s'a format în peninsula balca-

nică. În patria noastră primele documente de existență ei datează din 1223 și 1224, cari arată că înainte de invasiunea tatarilor au existat Români în părțile Făgărașului. Tatarii au produs mare schimbare în starea ethnografică a Transilvaniei. De aici încolo începe a se sporî româניה în partea resăriteană a patriei noastre în trei direcțiuni: la cursul sudic al Oltului, pe pămîntul dintre Brasov și Sibiiu, apoi prin munții dintre eșirea Jiului și Orșova, în sfîșit la miază-noapte în direcțiunea dintre pasul Bărgăului și până la muntele Jablonița. Româניה în patria sa străvechie, prin munții Balcani, a trăit în familii reslețe prin niște salașuri numite *cătune*, șeful cătunului s'a numit *eneaz*. Cătunnle acestea sub conducerea eneazului din când în când au pornit cu turmele lor și s'au dus departe. Astfel s'au îndreptat din ce în ce mai mult spre munții Transilvaniei. Cu timpul mai mulți dintre enezii valachii au devinit nobili și au făcut parte din națiunea ungară, căci eneaz numai catolic a putut să fie. Români nobilitați inse n'au obținut nici un privilegiu național, ei numai al teritoriului unde au ședut. La 1848 și româניה din patrie, ca parte inseparabilă a națiunii ungare, a intrat în posesiunea tuturor drepturilor civile. — Româניה imigrată din Balcani ș-a adus religiunea de acolo, ceea ce arată și faptul că de odată în mai multe locuri a avut reședințe episcopesci. — Limba românească este fără îndoială o încolțire de limbă latină. S'a format prin secolul VI, în acelaș timp și pe acelaș teritoriu în Balcani. Limba română de astăzi, nu mai încapă îndoială, e dezvoltarea limbei latine populare de odinioară din Balcani. Cu câte popoare a vinit în atingere Românul, toate au avut influență asupra limbei lui. Astfel este o influență albaneză felul de formațiune al numelor cifrelor de la 11 până la 19, punerea la sfîșit a articolului, sunetul *ă*, rotațiunea sunetului *n* între doue vocale; sînt și vr'o 40—50 cuvinte de origine albaneză. Influența greacă se probează prin multe cuvinte și prin sufixele: *andra*, *astra*, *ez*, *is*, *ache*. Influența slavă e cea mai tare. *Cea mai mare parte a cuvintelor limbei române de astăzi este de origine slavă*. Este și influență maghiară. În limba poporului sînt cam 1500 de cuvinte de origine maghiară, din cari în limba literară au pîtruns puține. Influența maghiară arată terminațiunile: *șag*, *șug*, *șig* și *aș*. Influența turcească ese la iveală prin sufixele *giu* și *cic*, precum și prin multe cuvinte. Limba română din Ungaria aparține limbei române dunărene; din aceasta s'a dezvoltat și limba literară. — (Ne oprim aici. La cele zise despre formarea elementului românesc, a limbei române și a venirii Românilor ca păstori pe plaiurile Carpaților și n'aceste țeri, nu observăm nimic. Toate aceste nu sînt ideile dsale, ei reproduse după tocitele teorii ale lui Roesler et Comp. Nu putem inse trece cu vederea doue afirmațiuni, cari par a fi originale. Dsa își permite a riscă enunciațiunea că cea mai mare parte a cuvintelor limbei românești e de origine slavă. De ar fi susținut aceasta despre limba maghiară, poate că eră aproape de adevăr; dar fiind că o spune despre limba română, trebuie să credem că saū nu șcie românește saū susține un neadevăr. Tot dsa mai zice că în limba poporului român sînt cam 1500 de cuvinte de origine maghiară. Un alt neadevăr și acesta. În părțile unde poporul nostru se află în contact cu maghiarii, s'au vîrit în limba lui și cuvinte de la aceștia, inse cu mult mai puține

decât câte zice dsa; în alte părți abia un cuvânt doue. O limbă se judecă după graiul de obște, nu după niște margini inficiate.)

Ediție nouă poporală din Alexandri. La București, în editura institutului „Minerva“, a apărut o nouă ediție poporală a poeziilor lui Alexandri. Aceasta conține doine, lacrimioare, suvenir, mărgăritărele, pasteluri, legende, ostașii noștri și Varia. Volumul are o estensiune de 344 pagini; costă o coroană 50 fileră.

„Cursele Diavolului“ sau narațiuni populare scoase din viața poporului. Sub titlul acesta dl Ioan Bochiș, preot român în Borsă, a scos la lumină în Gherla un volum de 266 pagini. Precum indică și titlul, volumul cuprinde povestiri pentru popor. Numărul acestora e 15. Toate au un scop comun, d'a răspândi morala, scop foarte laudabil. Dar în ceea ce privește limba, ar fi fost de dorit s'o fi revădit cineva înainte d'a se pune sub tipar. Sunt o mulțime de fraze neromânești, ca aproape în tot ce se tipărește la Gherla. Dar și unele cuvinte apar în altă formă. Dl Bochiș serie „auctor“ în loc de „autor“, — „narațiuni“ în loc de „narațiuni“. Iar greșelile ortografice ne izbesc de pe toată pagina. Prețul 1 coroană și 20 fileră, plus 10 fileră portul poștal. De vânzare la „auctor“ în Kolozs-Borsă sau în tipografiile din Gherla.

Din istoria literaturii române. Dl Nicolae Iorga profesor la universitatea din București, membru corespondent al Academiei Române, a început să publice istoria literaturii române începând de la Cantemir și până la 1821. Volumul prim apărut de curând conține epoca lui Dimitrie Cantemir și până la Chesarie de Rîmnic.

O revistă română franceză. Câțiva tineri români cari petrec la Paris, dimpreună cu unii scriitori francezi au început să publice acolo o revistă intitulată „Revista Franco-Română“. Scopul tinerilor români este d'a presintă prin această revistă produsele mai valoroase ale literaturii române. Revista publică și alte produceri literare.

TEATRU.

Societatea fondului de teatru român în Sălagiū.

Primirea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, care se va ținea la 1, 2 și 3 august în Șimleu, a pus în mișcare tot Sălagiul. Afară de comitetul aranjator central, s'a format în fiecare protopopiat câte un subcomitet, din preoții, învățătorii și alți fruntași. Iată lista întregă: 1. În tractul Crasnei: Ioan Moldovan protopop, Ioan Budișian și Aurel Orian. 2. În tractul Vălcăului: Laurențiu Sima, Simeon Pinteș, și Augustin Carșiaș. 3. În tractul Șamșodului: Mihai Bohățel, Petru Ostate, Gavril Vaida protopop și Augustin Osianu. 4. În tractul Eriului: Augustin Vicaș, Domițian Cupșa. 5. În tractul Eriului: Augustin Vicaș, Domițian Cupșa. 6. În tractul Sarvadului: Demetriu Coroian protopop, Georgiu Stanciu, Vasiliu Păteș, Vasiliu Oros preot, Ștefan E. Cucu, Vasiliu Mureșian. 7. În tractul Oartei: Vasiliu Pop vprotopop și Teodor Bohățel. 8. În tractul Băseșilor: Alexiu Varna vprotopop, Demetriu Cionca și Ioan Chira. 9. În tractul Noteșului și al Ciocmanilor: Gavril Cherebeș protopop, Mihai Pop, Demetriu Suciu dir. esec., Ioan Pop, dr.

Vasiliu Ghiureco și Mihai Borbély. 10. În tractul Bredului: Teodor Pop protopop, Octav Felecan, dr. Georgiu Pop și Ioan Taloș. 11. Peste Meseș: Iovian Mureșian, Simeon Mărincaș și Vasiliu Pop protopop. 12. În tractul Perecelului: Ioan Papiriu protopop, Alesandru Sima, Clemente Pop, Grațian Flonta, Lazar Maior, Vasiliu Oltean.

Concert și teatru în Iladia. Corul vocal gr. or. român din Iladia a aranjat în duminica Rusaliilor concert și teatru cu următoarea programă: 1. „Salutarea patriei“, cor bărbătesc de * *. 2. „Nu desperați“, cuvintele de Iosif Vulcan, cor bărb. de I. Vidu. 3. „Patria Română“, cor bărb. de C. Porumbescu. 4. „Moșul la drum“, cor bărb. de I. Vidu. 5. „Junimea parisiiană“, cor bărb. de * *. 6. „Otrava femeiască“, teatru într'un act de N. Tințariu predat de coriști. 7. „Pălăria ceasornicarului“, teatru într'un act de A. G. N. predat de coriști. 8. „Pentru ce am rămas flăcău bătrân“, monolog de A. Popp predat de coristul Ștefan Luca.

Concert și teatru în Varadia. Reuniunea de cântări și muzică „Unirea“ din Varadia a dat în duminica Rusaliilor concert de coruri vocale. Apoi s'a jucat „Furiile tinereții“ vodvil într'un act de Mala. În sfârșit dans.

Concert și teatru în Brad. A doua zi de Rusalii s'a dat în Brad un concert cu coruri vocale de Musicescu și Vidu. Apoi s'a jucat comedia „Un om buclucaș“ localizată de dna Maria Baiulescu. După teatru a început dansul.

MUSICĂ

Dna Elena Teodorini la Paris. Renumita cântăreață română, dna Elena Teodorini, care a avut succese mari în Italia, Spania, Portugalia și America, are să cânte în curând și la Paris. Va debută în franțuzește, creând rolul „Navarezei“ scris de Massenet par că anume pentru dsa. Reprezentația se va organiza de către dl Albert Carreo la 15 iunie în beneficiul dnei văduve Pușkin și a copiilor ei.

Concerte bisericești. Dl Eduard Wachmann, directorul Conservatorului musical din București, a scos la lumină acolo, cu text românesc, doue concerte bisericești de renumitul compozitor de muzică bisericească Bortniansky Dimitri Stefanovici: Concertul nr. 2. (Serbați astăzi, serbați cu toți) soprano I. II. III, alto, tenor, bas; prețul câte 20 bani; Concertul nr. 6 (Slavă lui Dumnezeu, slavă intru cei de sus) soprano, alto, tenor, basso. Prețul câte 30 bani. De vânzare la dl Eduard Wachmann, București, strada Walter-Mărăcineanu.

Concert poporal în Pociu. Corul vocal gr. cat. din comuna Pociu, în Bihor, a dat a doua zi de Rusalii un concert poporal sub conducerea învățătorului Alesandru Mureșan, în folosul societății de lectură „Concordia“ de acolo. Apoi a urmat dansul.

Concert în Sebeșul-săsesc. Reuniunea română de cântări din Sebeșul-săsesc a dat a doua zi de Rusalii concert în sala mare a otelului „La leul de aur“, în favorul fondului său. După concert a fost dans.

Un nou cor vocal gr. or. românesc s'a înființat în Velenta-Orădii sub conducerea învățătorului Nicolae Fîru din Orade. Noul cor a cântat întâia-oară în biserică la Rusalii, făcând bună impresiune.

PICTURĂ.

Expoziția operelor pictorului Teodor Aman.

Dumineca trecută s'a făcut la București, cu deosebită solenitate, deschiderea expozițiunii operelor regretatului pictor Teodor Aman, întemeietorul școlii de frumoase arte a capitalei București. La aceasta solenitate, în casa artistului, au fost invitați pe lângă autoritățile școlare, presa, corpul profesoral, elevii școlii de frumoase arte, studenții universitari, în deosebi cei de la litere și filosofie, precum și alte persoane. Cu aceasta ocaziune, dl Dem. Georgescu-Victorian, profesor de desen la gimnasiul Cantemir-Vodă din București, a făcut înaintea vizitatorilor expoziției o disertație asupra vieții și operelor pictorului Teodor Aman, după care expoziția s'a deschis.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Sfințire de biserică. La sărbătoarea „Înnălțarea Domnului”, Pr. Ssa episcopul dr. Dimitrie Radu a sfințit biserica din Reschitova, cu asistență de zece preoți și un dicon. Cu asta ocaziune a rostit și o predică frumoasă.

Promovare și instalare de canonic. În ziua primă de Rusalii s'a serbat în catedrala din Blăș promovarea graduală a canonicilor Simeon Pop Matei, Gavriil Pop, dr Augustin Bunea, dr. Vasile Hossu, dr. Victor Szmigelski, — precum și instalarea noilor canonicilor Ioan V. Russu și dr. Isidor Marcu.

Jubileul de 30 de ani al Societății „România Jună” din Viena s'a serbat la 19 mai, înse abiă acum primim o informațiune scurtă prin Cernăuți. Festivitatea s'a deschis de președintele societății dl Gavriil Barbul, prin o cuvântare prin care a schițat istoricul societății. După salutarea oaspeților și după cetirea felicitărilor, a urmat discursul festiv al vicepreședintelui Orest Procopovici. Dl Mariu Sturza vorbește apoi pentru colonia română din Viena; dl Traian Pașcut pentru membrii onorari și emeritați; Alex. Sbiera pentru dame; dr. Erast Tarangul în limba italiană către societatea „Circolo Italiano”, relevând importanța bunelor relațiuni dintre Români și Italieni ca popoare surori ale aceleiași mame: „ginta romana”. Vorbește înca dl consilier dr. Dan în numele coloniei vieneze și ridică un toast în sănătatea împăratului Austriei Francisc Iosif; imediat urmează alt toast în sănătatea regelui României Carol I, ridicat de dl stud. med. Liecu. În numele societ. „Circolo Italiano” respunde stud. med. dl Aldo Benevenia, iar în numele tinerimei române din Pojun dl Cornel Crăciunescu. Apoi a urmat partea neoficială sub președinția dlui dr. Tarangul. S'au pronunțat multe cuvântări entusiaste și dl Mureșan a cântat câteva piese. A asistat toată colonia română din Viena.

Jubileul unui învățător harnic. Duminecă în 9 iunie n. se va serba în comuna Cacova lângă Orașița jubileul de 25 ani de serviciu al dlui Trăian Lintă, învățător în Cacova. Festivitatea se va ținea în localul școlii gr. or. române și va începe dimineața la 8 cu examenul. Apoi corul vocal va cânta un „Imn ocașional”. Vor urmă alocuțiunile. La miazăzi banchet. După miazăzi petrecere de joc în curtea școlii. Seara la 8 continuarea jocului în localul „Ospetăriei mari”.

Bursele Adamachi. Academia Română publică concurs pentru ocuparea a două burse din fondul Adamachi: una pentru studiul morăriei și a două pentru studiul irigațiunilor. Durata primei burse e de doi ani, și anume de la 1 octombrie 1901 până la 1 octombrie 1903. Ea va fi de 400 lei pe lună, plus cheltuelile pentru taxele școlare și acele de drum la ducere și întoarcere, precum și indemnizarea de transport pentru vizitarea diverselor uzine în anul al doilea. În primul an bursierul va urmă cursul de morărie la școala de inginerie din Berlin, precum și toate cursurile în legătură cu morăria, ca: fabricarea scrobeli, uleiurilor, etc. În acelaș timp va lucră și în morile de la Berlin, pentru a se pune în curent cu toate aceste fabricațiuni. În anul al doilea bursierul va lucră în uzine din Germania cari fac instalații de mori și instalații pentru fabricarea uleiurilor, scrobeli, etc. — Bursa pentru studiul irigațiunilor se dă pe acelaș interval de timp, în aceeaș sumă. În primul an bursierul va urmă cursurile de hidraulică agricolă la școala superioară de Agronomie (Hochschule für Bodenkultur) din Viena, precum și toate cursurile în legătură cu irigațiunile, ca: analiza și recunoașterea terenurilor din punct de vedere agricol, crearea livedilor artificiale, legislația apelor, etc. În acelaș timp bursierul va căută să lucreze în biuroul unuia sau mai multor ingineri, cari se ocupă cu facerea de proiecte de irigațiuni. În al doilea an bursierul va asistă cel puțin două luni la amenajarea pentru irigațiuni a terenului, în o regiune în care se vor face asemenea lucrări, iar în restul timpului va vizită diverse instalațiuni existente în Moravia și Ungaria.

Alegerea de protopresbiter în Hălmași s'a ținut în 4 iunie n. sub președinția protopresbiterului dr. Ioan Trăilescu din Chișineu. Din cei trei candidați, referentul consistorial Ioan Groza a obținut 59 de voturi, preotul Cornel Lazar din Almaș 10, preotul Filip Leuca din Pâncota 4.

În școala civilă gr. cat. de Beinș și internat de fete: examenul vor fi la 12—16 iunie an. c. Examenul festiv va fi în 15 de la 3—7 după miazăzi, cu 20 de puncte: declamări, vorbiri, cor vocal și pian. Părinții elevelor și toți binevoitorii sunt poștiți cu plăcere. *Diracțiunea.*

C E E N O U.

Hymen. Dl *Ioan Vlăsa*, protopretor în Cămpeni, s'a cununat cu dna *Ana Manovică*, la 21 mai în biserica gr. or. din Cămpeni. — Dl dr. *Octavian Popescu* și dșoara *Elisabeta Hossu* s'au cununat la 3 iunie n. în biserica gr. or. din Deș. — Dl *Ioan Clintoc*, absolvent de teologie în diecesa Orădii-mari și dșoara *Irina Paksy* s'au cununat joi la 6 iunie n. în catedrala gr. c. din Oradea-mare. — Dl *Valeriu Sassebeși* din Perșani și dșoara *Maria Ivan* din Racovița s'au logodit. — Dl *Elie Ioanovică*, absolvent de teologie și ales preot în Șoimoșul-român, protopresbiteratul Mureș-Oșorhei, și dșoara *Iudita Aron* fiica preotului Nicolae Aron, se vor cunună la 27 mai v. (9 iunie n.) în Lăslăul-român.

Șcri personale. Dl *Aurel Pop*, subprocursor la tribunalul regesc din Oradea-mare, a fost numit judeceral la judecătoria din Aleșd. — Dl dr. *Nico Hacman* din Bucovina, funcționar la consulatul i. și r.

din Zürich, a făcut esamenul de atașat consular la ministeriul de externe din Viena. — Dl dr. *George David* ș-a deschis cancelăria advocațională în Abrud. — Dl dr. *Valeriu Laslo*, medic em. de regiment, a fost ales medic comunal în Bocșa-română.

Regele Greciei la Sinaia. Ziarele scriu că regele Greciei va face în luna viitoare o vizită părechiei regale române în castelul Peleş de la Sinaia. Totodată se anunță că încă în vara aceasta regele Carol va rentoarce la Atena visita regelui George al Greciei. Ambele visite au să fie împreunate de marș solenități.

Desvélirea monumentului lui G. Candrea. În duminerea viitoare se va ținea la Gratz desvélirea monumentului comemorativ de la mormântul regretatului profesor, publicist și om de litere George Candrea. Dimineața se va servi parastaș. Apoi desvélirea monumentului, cu discursuri. Seara ședință festivă în memoria lui George Candrea. Va asistă toată colonia română și alți rapresentanți din diverse părți.

Progresul Românilor în Bistrița. „Unirea“ publică o corespondență din Bistrița, în care cetim și următoarele: „Ce eră Bistrița pentru Români la 1862? Un oraș săsesc, în care elementul românesc eră foarte neînsemnat și foarte puțin băgat în seamă. Avea o bisericuță modestă de lemn, ascunsă într'un loc și mai modest, în suburbiul de cătră apus-mieză-noapte a orașului. Avea o școală, căsuță scundă, cu o singură chilie de învățământ, casă parochială slabă. Și cum s'au schimbat aceste toate, ca printr'o minune! În locul miciei bisericuțe de lemn ascunsă cu sfială, acuma măreț se înalță fosta mănăstire a minorităților în loc de frunte în oraș, și pare că vesteșce că și Români din Bistrița, prin progresul ce l-au făcut în patru decenii, cât le-a stat în frunte neobositul stegar Alexandru Silași, s'a învrednicit de a fi primiți în șirul popoarelor culte și civilizate. Astăzi în locul căsuței modeste se înalță o școală modernă cu 2 învățatori la înălțimea chemării lor și în locul unei case parochiale foarte modeste, se ridică o casă parochială deamănă a unui servitor al altariului. Și întocmai s'a făcut mare schimbare și în privința stării culturale și sociale. Poporul neînsemnat și puțin băgat în seamă de odinioară, astăzi numără din mijlocul său bărbați distinși, o pleiadă de tineri ajunși la frumoase trepte în diferite branșe sociale. Poporul însuși deșteptat, constituit în diferite societăți și asociațiuni, cari toate asigură un progres constant pentru poporul român din Bistrița. Așa că poporul săsesc, și maghiarii, aședați în decursul deceniilor acestora în acest oraș, privesc astăzi cu stimă, dacă nu cu admirațiune, la poporul românesc.

Tricolorul în evangellia de la Putna. „Deșteptarea“ scrie că în mănăstirea de la Putna se păstrează o evangellie-manuscript de o rară frumusețe, din 1658. Prima literă a textului e lucrată artistic în colorii admirabil de frumoase în tricolor românesc.

Înmormântarea lui Eugeniu de Mocsonyi s'a sevrșit luni în 27 maiu n. în Foen, unde se află cripta familiară și unde au fost transportate din Budapesta remășițele pământeșci ale decedatului. Funerariile au fost îndeplinite de protopresbiterul

Ioan Pinciü cu asistență de cinei preoți. Cântările le-a executat corul plugarilor de acolo. S'au ținut doue cuvântări: una de protopresbiterul Pinciü, alta de studentul universitar Păcala în numele Societății „Petru Maior“. Au asistat, afară de membrii familiei, multă lume din părțile acelea și de la Lugos, Timișoara, Arad, Lipova etc. În veci amintirea lui!

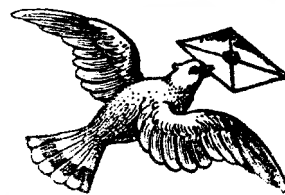
Au murit: *Zoe ved. N. Dima*, mama dlor Panteleimon și George Dima, la Brașov în 18/31 maiu, în etate de 81 ani; — *Fragola Minerva Rubenescu* la Tușnad, la 16/29 maiu, în etate de 20 ani; — *Ioan Miatovici*, notar comunal în Jadan, comitatul Timișului, la 12/25 maiu.

DIN LUME.

Bucurie în curtea Italiei. Regina Italiei a născut în 1 iunie n. o fetiță. Evenimentul important s'a făcut cunoscut poporațiunii Romei trăgându-se clopotul istoric din Capitoliu, arborându-se drapelul roșu și trăgându-se salve de tunuri. Poporul adunat a făcut manifestațiuni înaintea Quirinalului. Doica nou-născutei primeșce pe lună 140 coroane plată până când fetiței îi va eși drimul dinte; de atunci 10.000 pe an până când va începe să umble, apoi când va fi dimisă 20.000 cor. și afară de aceasta 100 cor. pensie lunară cât va trăi. Nou născuta principesă se va numi Iolanda Margherita.

Regina Olandei în Germania. Tinera regină Vilhelmina a Olandei a făcut cu soțul seü vizită la împăratul Vilhelm în Berlin. La prânzul dat în onoarea lor împăratul Vilhelm a închinat în sănătatea reginei Vilhelmina, relevând relațiunile intime ce au existat de veacuri între Prusia și Țerile de Jos și făgăduind că iubirea și prietenia Brandenburgului și a Prusiei pentru Casa de Oranj și Țerile de Jos și pentru regina Vilhelmina nu vor încetă nici odată în inima sa, a Casei sale și a supușilor seü. Regina a răspuns, zicând că doreșce și dēnsa din toată inima continuarea relațiunilor intime a celor doue Case și a închinat apoi în sănătatea împăratului și a împărătesei. După paradagarnizoanei în prezența împăratului, împărătesei, a reginei Vilhelmina și a soțului ei, o deputație de magistrați municipali a salutat pe regina, care, împreună cu împărăteasa, a făcut o plimbare cu trăsura prin oraș. Regina a fost viu aclamată de mulțime.

Poșta redacției.

A. C. in B. Aceasta nu se poate. Nici subiectul nu e interesant, nici prelucrarea n'a reușit. Trimite celelalte. Poate vom găsi într'ensele vr'una.

Paris. Nu mai aveți nimica pentru noi?

Sibiü. Ne-ați făcut multă plăcere.

Bozovici. Ca glume personale pot avea haz; dar publicul n'ar înțelege versurile:

Azi me 'ntelnesc cu Traian
Vis-à-vis de la Südbahn.

Hero. Așteptăm de mult să continuați spiritualele scrieri.